

EDDAN

- Handlingen i korthet -

*I en scenversion av Jon Fosse
Regi: Leif Stinnerbom
Originalmusik: Magnus Stinnerbom*

AKT 1.

Oden, den mäktigaste av alla asa-gudar, ser tecken i kosmos som tyder på att undergången, Ragnarök, kommer allt närmare. Oden påminner om hur han hängde i nio hela nätter i Yggdrasil, och där offrade sig till sig själv, för att få kunskap om de mäktiga runorna. Trots detta har han inte all kunskap.

Han besvärjer Völvan upp från hennes boning bortom tiden, för att få råd och hjälp. Völvan, den tidlösa sejdekvinnan, som fanns med redan när världsträdet Yggdrasil bara var ett frö, börjar motvilligt berätta om tidens början.

Völvan berättar om Ginnungagap, den oändliga tomhet som fanns innan himlen och jorden skapades. Hon berättar hur Oden och de andra asagudarna härstammar ur frost från Köldvärlden, och hur Oden dräper jätten Ymer. Ur detta dråp skapas sedan kosmos och alla världarna. Völvan berättar också om Yggdrasil, världsträdet, med sina tre rötter. Under den ena roten är De dödas rike, där gudinnan Hel härskar. Den andra roten hyser Midgård där människorna bor. Under Yggdrasils tredje rot ligger Jotunheimen, där gudarnas fiender jättarna bor. Där finns också Mimers brunn som Oden offrade sitt ena öga till för att få äga all visdom.

De tre nornorna är Urd (föregående tid), Verdandi (nutid) och Skuld (framtid). Dessa nornor väver människornas och gudarnas öden.

Völvan berättar sedan om hur Skaldemjödets skapades av guden Kvasers blod, och om hur det stals av jätten Suttung, som sedan satte sin dotter Gunnlöd att vakta mjödets. Oden tar sig med list in i berget och förför Gunnlöd, slukar hela karets innehåll och flyger i triumf hem till Asgård, med mjödets i sin strupe. Bakom sig lämnar han den förtvivlade och bedragna jättinnan Gunnlöd.

Så kommer ytterligare ett tecken på att Ragnarök närmar sig. Balder, den ljusaste och vackraste av alla gudar i Asgård, har onda drömmar. Han är Odens och Friggas son, som har mardrömmar om sin egen död. Det blir oro i gudaleden; kan även gudarna dö och kan inte Balders död förhindras?

Det visar sig att mot ödet kan inte ens gudar strida. Jätten Loke, Odens fosterbror, får den blinde guden Höder att skjuta en mistelgren mot Balder, som dör.

Loke är far till tre fruktansvärda barn: Hans dotter Hel är härskarinna över de dödas rike. Loke är far till den väldiga Midgårdsormen i haven, ormen som ringlar sig runt världarna och håller dem samman. Han är även far till Fenrisulven, den jättelika vargen som gudarna fjättrar, men vad händer när gudarna rubbar balansen i världarna för att försöka kontrollera kaos-krafterna?

Så blir åskguden Tor av med sin hammare Mjölner. Detta är en stor katastrof, för Tors hammare är gudarnas främsta vapen. Utan den är gudarna prisgivna åt sina fiender.

Det är jätten Trym som stulit hammaren och för att lämna tillbaka den kräver han att få gifta sig med Freja, fruktbarhetsgudinnan. Men Freja vägrar. Tor får själv förklä sig till Freja och tillsammans med den likaledes förklädde Loke åka till jättarnas rike för att vinna hammaren åter.

Det lyckas till slut och nu ska gudarna fira. Den ende som äger mjöd så det räcker är jätten Ägir, han som härskar över haven. Om Tor finner en kittel som kan rymma allt mjöd som Ägir kan brygga, då skall gudarna få hans mjöd.

Jätten Hymer, som bor vid världen ände, äger en sådan kittel. Tor möter Hymer, som utmanar Tor på fiskafänge. Tor får då självaste Midgårdsormen på kroken. En fasansfull kamp utbryter, tills Hymer skräckslagen kapar linan så Midgårdsormen går fri. Tor dräper Hymer och reser till Ägir, som måste hålla sitt löfte och fylla kitteln till randen. Nöjda kan gudarna hålla gästabud med mjöd i överflöd.

AKT 2.

När gästbudet i Ägirs hall pågår som mest dyker Loke upp och kräver att få vara med. Han börjar grovt förolämpa den ena guden efter den andra. När Tor till slut hotar att dräpa honom, drar sig Loke tillbaka och gömmer sig i skepnaden av en fisk i en fors. Men nu har Gudarna fått nog, de fångslar Loke och hänger en orm ovanför hans huvud. Från ormen dryper det etter på honom, hans hustru Sigyn håller upp en skål för att skydda honom, men varje gång hon måste tömma den, vrider sig Loke av smärtan, så hela jorden skakar. Denna episod är ännu ett tecken på den obalans som skyndar på Ragnaröks ankomst.

Tor är rasande och beger sig ut på vandring. När han ska ta sig över ett sund ropar han till en småpojke på andra sidan att färja honom över. Det han inte vet, är att pojken egentligen är hans egen far, Oden, som förklätt sig. "Pojken" vägrar och retar Tor till vansinne. Till slut måste Tor ge upp och gå därifrån. Vad är anledningen från Odens sida till denna maskerad? Vill han lära Tor något särskilt?

Völvn börjar berätta om tre möten mellan gudar och jättedöttrar. Det första mötet är mellan vanaguden Njord, som råder över kusten och havet och jättinnan Skade, som älskar fjällen. Ett kärleksmöte, som slutar illa för att ingen är beredd att kompromissa och ge upp något för den andre.

Det andra mötet är mellan Gunnlöd och Oden, jättinnan han svek när han hämtade skaldemjödets till Asgård. Denna gång är det Odens tur att bli bedragen. Något som får honom att sårad tala om kvinnors falskhet. Detta retar asynjorna som replikerar att män minsann inte är ett dugg bättre.

Så får fruktbarhetsguden Frej syn på jättinnan Gerd och han blir våldsamt förälskad. I sin trånad håller han på att gå under, så Tyr och Brage ger sig av till Jotunheimen, för att fria för Frejs räkning. Det verkar gå illa, men Gerd går till slut med på att möta Frej i den heliga lunden Barre.

Nu randas Ragnarök. I Völvans profetia får gudarna veta hur världen kommer att gå under. Fasansfulla naturkatastrofer kommer att avlösa varandra, fimbulvinter och världsbrand utbryter, haven höjer sig och land sjunker. Hat och osämja blir vardag också i Midgård, i människornas värld.

Ragnarök betyder makternas undergång. Jättar mot gudar. Gudar mot gudar. Redan i skapelsen ligger slutet gåtfullt gömt. Det leder till allas kamp mot alla, och alla går under. Till slut slukar en ulv själva solen.

Men Völvans sista profetia är ändå att en ny värld ska uppstå. Nya människor och gudar ska födas och i salen Gimle kommer dessa släkter sedan att leva och bo i endräkt.